

Paljonko on liikaa

Sähkön pientuotanto heiluttelee sähköpörssiä Keski-Euroopassa. Energiantuottajilla on perhosiä vatsassaan varsinkin Saksassa, jossa sähkön hinta viime kesänä kävi välillä nollassa. Syynä oli aurinko- ja tuulienergian pientuotannon raju kasvu. Aurinkoisina ja tuulisina päivinä sähköä tuotettiin liikaa. Ylimääräistä sähköä toimitettiin mm. Tanskaan, joka pysäytti osan tuulivoimaloistaan ja otti ilmaisen sähkön kiitollisena vastaan.

Moni ei edes tule ajatelleeksi että sähkön hinta vaihtelee tunneittain. Ostajat ja myyjät tekevät pörssiin jokaista vuorokauden tuntia koskevia tarjouksia, joiden mukaan lopullinen hinta määräytyy. Silti suurin osa meistä ostaa kiinteähintaista sähköä. Sähkön jälleenmyyjä toimii pörssin ja kuluttajan välissä hintojen tasaajana. Jälleenmyyjä kantaa hintariskin, ja perii siitä korvauksen. Paljonko, sen voi jokainen päätellä sähköyhtiöiden tuloksista.

Kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus hankkia pörssihintaan sidottua sähköä. Pelkkä ostosopimus ei kuitenkaan takaa sitä, että pörssisähkö olisi kiinteähintaista edullisempaa. Hetkellisesti pörssisähkö voi olla jopa kymmeniä kertoja kalliimpaa. Omaa kulutusta on pystyttävä siirtämään niille vuorokauden tunneille, jolloin sähkö on halvimmillaan. Tämä edellyttää aktiivisuutta ja viitseliäisyyttä, mutta yleensä maksaa kyllä vaivan.

Sähkön hinta heiluttaa sähköpörssin ohella myös hallituksia. Bulgarian hallitus erosi sen jälkeen, kun maassa oli järjestetty mittavia mielenosoituksia korkeita sähkönhintoja vastaan. Sähkön hinta oli moninkertaistunut viime vuoden aikana, ja se oli bulgarialaisille liikaa. Tavallisen bulgaarin keskipalkka on noin 400 euroa kuukaudessa. Nykyisillä hinnoilla talvikuukauden sähkölasku tyhjentää lähes koko tilipussin.

Vaikeuksistaan huolimatta Bulgaria ponnistelee uusiutuvan energian tuotannon kasvattamiseksi. Maassa suositaan erityisesti katolle asennettavia aurinkovoimaloita sekä pieniä biomassa- ja vesivoimaloita. Suunnitelmat suurista tuuli- ja aurinkovoimaloista ovat toistaiseksi jäissä. Pientuotannon avulla yritetään paitsi hillitä sähkön hintapaineita, myös välttää suuria sähköverkkoinvestointeja.

Suomessa tilanne on päinvastainen. Sähköverkkoyhtiöt pelkäävät lisääntyvän pientuotannon syövän investointien kannattavuutta. Sähköverkkoja rahoitetaan kuluttajilta perittävillä siirtomaksuilla, joita pientuotanto vähentää. Verkkoyhtiöt eivät katso hyvällä tulojensa supistumista. Onneksi määrän vähenemisen voi näppärästi kompensoida korottamalla hintoja. En usko olevani väärässä, kun väitän että sähkön siirtohinnat tulevat jatkossakin nousemaan. Paljonko, sen näyttää aika. Se on jo varmaa että siirto tulee ennen pitkää maksamaan saman verran kuin itse energia, jota johdoissa siirretään.

Kysyin hiljattain eräässä tilaisuudessa yleisöltä, tietävätkö he paljonko maksavat sähköstään. Vastauksia oli kahta lajia: paljon ja liikaa. Etäluettavien mittareiden myötä sähkölaskutus on siirtynyt reaaliaikaan. Aiemmin laskut olivat aina suunnilleen yhtä suuria. Nyt maksetaan toteutuneen kulutuksen mukaan. Tämä on yllättänyt varsinkin monet sähkölämmittäjät. Kun tammikuun sähkölasku ennen saattoi olla parinsadan paikkeilla, se voi nyt olla yli kaksinkertainen. Se kolahtaa ikävästi etelänmatkaa suunnittelevan perheen budjettiin. Ottaa aikansa ennen kuin ihmiset oppivat siihen, että talvella sähkölaskuun on varattava enemmän euroja entiseen verrattuna.

Siirtyminen etäluettaviin mittareihin on tuonut mukanaan muutakin kuin suuria sähkölaskuja. Monet sähköyhtiöt tarjoavat asiakkailleen mahdollisuuden seurata omaa sähkönkulutustaan reaaliaikaisesti. Ruoanlaiton, saunomisen ja pyykinpesun kustannukset realisoituvat suoraan euroiksi. Tämä avaa kuluttajille aivan uudenlaiset mahdollisuudet sähkönkäyttönsä tehostamiseen. Toivoa sopii, että näin myös tapahtuu. Kannattaa aina muistaa vanha totuus: säästetty euro on aina ansaittua euroa arvokkaampi.

14. päivänä huhtikuuta, Esa Halmetoja.

